

Br. 12-191/20

Grude, 14. svibnja 2020. godine

STOŽER CIVILNE ZAŠTITE ŽZH

PREDMET: Preporuke za rad predškolskih ustanova – vrtići

U ovim poslovnim objektima neophodno je primjenjivati mjere sprječavanja širenja COVID-19 kao i u svim drugim aktivnostima.

Ove mjere podrazumijevaju sljedeće:

- Uposlenicima pružiti informacije i edukaciju vezano za prevenciju širenja COVID-19 (materijali se mogu pronaći na stranici Zavoda za javno zdravstvo FBiH, www.zzjzfbih.ba)
- Higijena ruku, respiratorna higijena, izbjegavati dodirivanje lica
- Standardne mjere higijene i zaštite zdravlja
- Mjere zaštite karakteristične za COVID-19
- Mjere zaštite karakteristične za djelatnost

Redovno vršiti kontrolu i nadzor nad provedbom ovih mjera i davati povratne informacije uposlenicima.

Inzistirati na provođenju pojačanih mjera higijene i sanitacije.

Redovno čistiti prostorije sa standardnim deterdžentom, a potom dezinficirati, najmanje dva puta dnevno i nakon svakog prljanja.

Osigurati provjetravanja prostorija tijekom radnog vremena, mehaničkom ili prirodnom ventilacijom.

- Inzistirati na čestom pranju ruku ili dezinfekciji
- Inzistirati da svi uposlenici nose maske
- Ako je moguće organizirati rad u dvije smjene, na način da između dvije smjene bude vremenski period u kome će se izvršiti temeljito čišćenje i dezinfekcija prostora.
- Uposlenike koji razviju simptome kao što su kašalj, povišena tjelesna temperatura, bol u grlu, uputiti da ne dolaze na posao nego da se obrate svom liječniku.

Specifične preporuke vezane za vrtiće

Boravak u vrtićima potencijalno može predstavljati veći rizik za zarazu djece s COVID-19 nego je to obiteljski dom, odnosno domaćinstvo, posebno ako su ukućani uključeni u takav tip dnevnih obaveza da mogu izbjegavati situacije povećanog rizika za zarazu COVID-19.

Iz gore navedenih razloga potičemo ostanak kod kuće sve djece za koju je to moguće, s obzirom da broj djece može biti takav da se mjere fizičkog razmaka u tim kolektivima neće moći poštovati.

Organizacija rada ustanove

Rad ustanove neophodno je organizirati na način da se osigura u što većoj mjeri fizički razmak kao i pojačana osobna higijena i higijena prostora. Fizički razmak od najmanje 2 metra u zatvorenom prostoru posebno provode uposlenici u odnosu na druge uposlenike, te se navedeni fizički razmak preporučuje kada je god moguće između uposlenika i djece, sa iznimkom direktne njege djeteta koja se provodi u što kraćem vremenu.

U istom zajedničkom prostoru uposlenici održavaju fizički razmak od 2 metra, te se sastanci, dogovori i edukacije trebaju odvijati elektronski ili telefonom, a ulazak roditelja u ustanovu treba izbjeci kad je god moguće. U istom prostoru u isto vrijeme smiju boraviti isključivo djeca i odgajatelj iz iste odgojne grupe. Fizički razmak kao i pojačanu osobnu higijenu djece neophodno je poticati, ali treba očekivati da će dolaziti do određenih odstupanja. Preporučuje se formiranje odgojno-obrazovnih grupa djece s manjim brojem uvijek iste djece u grupi i jedan odgajatelj, što ukupno daje po mogućnosti 10 osoba.

Za jednu grupu djece brine jedan odgajatelj, odnosno dva (u popodnevnoj smjeni u dječjem vrtiću) bez „preklapanja“. Izbjegavati fizički kontakt (bliski kontakt) djece iz jedne odgojne grupe s drugom djecom, roditeljima/starateljima druge djece i drugim uposlenicima ustanove. Svi su odgovorni za svoj društveni krug i kontakte. Svaka odgojna grupa bi trebala boraviti u odvojenoj prostoriji. Preporučuje se da djeca što više vremena provode na otvorenom. Za boravak djece preporučuje se prostorija što veće površine i visine, prozračna i osunčana (odgovarajući izvor dnevnog svjetla), vratima odvojena od ostalih prostorija.

Neophodno je da se prostorija može provjetravati vanjskim zrakom. Preporučuje se u istoj prostoriji organizirati prehranu djece (obroci se mogu dostaviti u prostoriju te konzumirati u prostoriji). Upotreba zajedničkih prostorija u kojoj bi boravila djeca iz različitih odgojnih grupa predstavlja rizik i ne preporučuje se. Izbjegavati svaki ulazak drugih osoba (npr. zbog čišćenja, popravka ili donošenja hrane) u prostoriju dok su djeca u prostoriji.

Prolazak kroz zajedničke prostorije treba izbjegavati i skratiti na minimum, a ako je navedeno neophodno, prolaz kroz zajedničke prostorije se organizira na način da u isto vrijeme prolaze djeca i odgajatelj iz jedne odgojne grupe dok druge osobe ne prolaze u isto vrijeme, uz poticanje djece da kod takvih prolaza ne dodiruju površine ili predmete. Ne treba dijeliti čaše, šalice, drugo posuđe i pribor za jelo s drugim osobama. U planiranju didaktičke opreme treba dati prednost opremi glatkih, tvrdih površina koje se lako operu deterdžentom i vodom. Prati i sušiti igračke potrebno je, ako je moguće, na kraju svakog radnog dana, posebno za skupine djece koja su sukladno razvojnoj dobi sklona stavljati predmete u usta. Kada je lijepo vrijeme preporučuje se nastava na otvorenom prostoru, kada god je to moguće.

Ograničen ulazak u ustanove

Do daljnjeg su zabranjene sve izvan-nastavne posjete (npr. kino, galerije, muzeji i slično.). Neophodno je osigurati protok/dolazak što manjeg broja osoba, kako na ulazu tako i unutarnjim prostorima ustanove. Kada god je moguće, prilikom dovođenja djeteta u ustanovu u pratnji djeteta treba biti odrasla osoba koja ne spada u rizičnu skupinu za obolijevanje od COVID-19, to jest da nije starije životne dobi (65 i više godina), niti je kronični bolesnik.

Roditelji/skrbnici ne smiju dovoditi, niti odvoditi djecu iz ustanova niti ulaziti u vanjske prostore (dvorište, vrt, igralište) i unutarnje prostore ustanove, ako imaju povišenu tjelesnu temperaturu, respiratorne simptome poput kašlja i kratkog daha ili koji su pod rizikom da su mogli biti u kontaktu s osobama pozitivnim na COVID-19 ili su pod sumnjom da bi mogli biti zaraženi s COVID-19, a pogotovo ako su u samo-izolaciji jer tada ne smiju izlaziti iz kuće. Djeca koja imaju povišenu tjelesnu temperaturu, respiratorne simptome poput kašlja i kratkog daha ili koji su pod rizikom da su mogli biti u kontaktu s osobama pozitivnim na COVID-19 (npr. u kućanstvu ili na radnom mjestu, odnosno da je članu kućanstva propisana mjera samo-izolacije) ili su pod sumnjom da bi mogli biti zaražena s COVID-19, ostaju kod kuće te ih roditelji/skrbnici ne smiju dovoditi u ustanove. U ustanovi nije dozvoljen ulazak zaposlenicima koji nisu raspoređeni na posao. U ustanovi treba biti najmanji mogući broj zaposlenika u isto vrijeme, ali opet dovoljan broj da je moguće organizirati njegu za djecu u malim grupama. Dostavu za potrebe ustanove preuzimaju nadležni radnici ustanove na vanjskim vratima, a ulaz je dozvoljen iznimno serviserima i ostalim službama za čijim uslugama postoji neodgodiva potreba, uz obaveznu mjeru dezinfekcije ruku, nošenja zaštitne maske i zamjenske obuće.

Čišćenje i dezinfekcija prostora

Neophodno je provoditi mjere čišćenja i dezinfekcije prema standardnim preporukama i prema preporukama za radne prostore. Predmete kao što su ručke na vratima, ručke na prozorima, radne površine, tastature, konzole, slavine u toaletima i kuhinjama, tipke vodokotlića, daljinski upravljači, prekidači za struju, zvona na vratima, kontrole liftova te druge dodirne površine koje koristi veći broj osoba neophodno je dezinficirati što češće, više puta dnevno. Preporučuje se da se čišćenje provodi u vrijeme kada su djeca na dvorištu ili nakon odlaska djece. Prostorije je obavezno prozračivati najmanje dva puta dnevno u trajanju od minimalno pola sata prije dolaska i nakon odlaska djece, ili ako to vremenske i sigurnosne prilike dopuštaju ostaviti otvoren prozor. Na ulazu te na još nekoliko lako dostupnih mjesta, neophodno je postaviti dozatore s dezinficijensom za dezinfekciju ruku odraslih s upustvom za korištenje. Djeca predškolske dobi ne dezinficiraju ruke, već se češće provodi pranje ruku sapunom i vodom.

Djeca

Ne preporučuje se da djeca predškolske dobi nose maske u vrtiću. Roditelji/skrbnici imaju obavezu izmjeriti tjelesnu temperaturu djetetu svaki dan prije dolaska u ustanovu, te u slučaju povišene tjelesne temperature ne smiju dovoditi dijete u ustanovu već se javljaju telefonom ustanovi i izabranom pedijatru/liječniku obiteljeske medicine radi odluke o testiranju i liječenju djeteta. Ako djeca razviju simptome COVID-19 infekcije tijekom boravka u ustanovi, odgajatelji odmah obavještavaju roditelje, koji u najkraćem mogućem roku moraju doći po dijete. Djecu treba poticati da održavaju distancu (fizičku udaljenost) od druge djece i odraslih, primjereno razvojnoj dobi. Djecu treba poticati da ne dodiruju usta, nos, oči i lice kao i da ne stavljaju ruke i predmete u usta, primjereno razvojnoj dobi. Djecu treba poticati da redovito i pravilno peru ruke prije ulaska u svoju grupu, prije i nakon pripreme hrane, prije jela, nakon korištenja toaleta, nakon dolaska izvana, nakon čišćenja nosa, uvijek kada ruke izgledaju prljavo. Za pranje ruku treba koristiti tekuću vodu i sapun. Nakon pranja ruku sapunom i vodom, za sušenje ruku neophodno je koristiti papirnate ubruse za jednokratnu upotrebu koje nakon korištenja treba odbaciti u kantu za otpad sa poklopcem. Djecu treba poticati da kada kašlju i kišu prekriju usta i nos laktom ili papirnatom maramicom koju poslije treba odbaciti u korpu za otpad s poklopcem te oprati ruke. Poželjno je da svako dijete samo postupa sa svojom odjećom i

obučom, školskim priborom, torbama, knjigama, no ako nije u mogućnosti, odgajatelji nakon dodirivanja odjeće i obuće, pribora, torbi, knjiga trebaju poslije toga dezinficirati ruke. Preporučuje se ostanak kod kuće djece i osoblja s kroničnim bolestima (respiratornim, kardiovaskularnim, dijabetesom, malignim bolestima, imunodeficijencijama, djece s većim tjelesnim/motoričkim oštećenjima), kao i djece čiji roditelji/skrbnici ili ukućani imaju jednu od navedenih bolesti. Ako ukućani osoblja/djelatnika imaju jednu od navedenih bolesti ili su starije životne dobi (65 i više godina), osoblje/djelatnici se tijekom boravka kod kuće pridržavaju mjera fizičkog razmaka u odnosu na ukućane kao i pojačane higijene, radi zaštite ukućana.

Uposlenici

Svi uposlenici za vrijeme rada trebaju nositi zaštitnu masku preko usta i nosa. Nošenje rukavica u radu s djecom nije preporučljivo, prednost se daje učestalom pranju i dezinficiranju ruku. Rukavice se preporučuju kod poslova čišćenja i dezinfekcije prostora i predmeta. Preporučuje se da uposlenici izvrše dezinfekciju mobitela po dolasku na radno mjesto. Svi uposlenici imaju obavezu mjeriti tjelesnu temperaturu svaki dan prije dolaska na posao, te da u slučaju povećane tjelesne temperature ne dolaze na posao, već se javljaju telefonom poslodavcu i svom liječniku. Preporučuje se mjerenje tjelesne temperature bezkontaktnim toplomjerom svim uposlenicima, svakodnevno kod dolaska i odlaska s posla, te da se utvrđuje imaju li respiratornih simptoma ili drugih znakova zaraznih bolesti. Preporučuje se voditi evidenciju o izmjenjenim temperaturama uposlenika, koja će sadržavati ime i prezime osobe, datum i vrijeme mjerenja, i vrijednost tjelesne temperature. S povišenom temperaturom, kašljom, otežanim disanjem i drugim simptomima zarazne bolesti nije dozvoljeno raditi, brinuti se o djeci, niti dolaziti u prostor poslodavca, odnosno ustanove. Ako uposlenik razvije simptome u tijeku radnog vremena, treba što prije da obavijesti nadređenog, napusti radno mjesto, te se obrati liječniku. Zbog mogućnosti ovakvih slučajeva neophodno je da postoji organizirana zamjena za radnike.

Dostaviti:

1. Naslovu
2. Pismohrani

v.d. ravnatelja

Dražen Bošnjak, dr.med. spec. neurolog

Br. 12-191-2/20

Grude, 14. svibnja 2020. godine

PREDMET: Preporuke za rad stomatoloških ordinacija u kontekstu COVID-19

S obzirom na to da je profesija stomatologa i kompletnog osoblja stomatološke ordinacije jedna od najrizičnijih za vrijeme pandemije COVID-19 virusa, novi protokoli rada se moraju usvojiti i poštivati kako bi se prijenos ove infekcije sveo na minimum pri radu sa pacijentima.

Ovaj protokol uključuje: ZAKAZIVANJE PACIJENATA, EPIDEMIOLOŠKU ANAMNEZU I TRIJAŽU PACIJENATA, DOLAZAK PACIJENTA U ORDINACIJU, PONAŠANJE PACIJENTA U ČEKAONICI, INDIVIDUALNA ZAŠTITA STOMATOLOGA I OSOBLJA, TIJEK RADA SA PACIJENTIMA I DEZINFEKCIJA ORDINACIJE PRIJE DOLASKA NOVOG PACIJENTA.

ZAKAZIVANJE PACIJENTA

TELEFONSKA PROVJERA SVAKOG PACIJENTA DAN PRIJE NJEGOVA DOLASKA U ORDINACIJU JE OBAVEZNA

Preporučuje se da se epidemiološka anamneza pacijenata prvi put obavi telefonskim putem, a ona uključuje sljedeća pitanja:

- Jeste li u posljednjih 14 dana ili DANAS imali povišenu tjelesnu temperaturu, druge respiratorne simptome (kašalj, kihanje, gubitak okusa i mirisa), opću slabost, bolove u mišićima, dijareju?
- Jeste li u posljednjih 14 dana imali kontakt s osobama koje su zaražene sa COVID-19?
- Jeste li u posljednjih 14 dana imali kontakt s osobama koje su u karanteni i samoizolaciji zbog zaraze COVID-19?
- Jeste li putovali u zadnjih mjesec dana? ODGOVOR "NE" NA SVA POSTAVLJENA PITANJA: Pacijenta možete naručiti, s tim da se ostavi dovoljno vremena za rad kako ne bi došlo do stvaranja gužvi u čekaonicama. Obavezno uzeti adresu i broj telefona pacijenta i zamoliti pacijenta da dođe sam bez pratnje. Ukoliko se radi o pacijentima koji moraju imati pratnju (djeca, starije osobe, invalidi itd.) neka to bude u pratnji jedne osobe. Također pacijentima se sugerira da u ordinaciju dolaze sa zaštitnom maskom. ODGOVOR "DA" čak i ukoliko se radi o pozitivnom odgovoru samo na jedno od gore navedenih pitanja- ODGODITI TERMIN PACIJENTU!

TRIJAZA PACIJENATA

Odgoditi sve rutinske zahvate koji stvaraju aerosol i širenje kapljične infekcije i koji nisu hitni (npr. provođenje dentalne higijene, otklanjanje naslaga zubnog kamenca). Prednost dati hitnim stanjima. Sve stomatološke tretmane koji zahtijevaju dugotrajan rad u aerosolu treba odgoditi.

DOLAZAK PACIJENTA U ORDINACIJU

Ispred ulaza u ordinaciju postaviti dezinfekcijski otirači čija će se spužva natopiti dezinficijensima na bazi klora gdje će pacijent dezinficirati svoju obuću prije ulaska u ordinaciju. Umjesto ovoga moguće je pacijentu osigurati i jednokratne kaljače koje navlači prije ulaska u ordinaciju, a nakon tretmana i pri izlasku iz ordinacije će ih odlagati u posebno obilježenu kantu.

Poželjno je na ulazna vrata napisati upute ponašanja prilikom ulaska u stomatološku ordinaciju.

Dragi pacijenti,
prilikom ulaska u ordinaciju, zbog preventivnih mjera nad zarazom COVID-19, molimo Vas da se bez suvišnih dodirivanja površina ordinacije uputite u toalet i operete ruke sapunom u trajanju od 60 sekundi te se nakon toga vratite u čekaonicu gdje ruke dezinficirate bez kontakta antiseptikom iz dispenzera, ili će vam neko od osoblja ordinacije naprskati dezinficijens kojeg utrljajte u ruke 20 sekundi. Unaprijed hvala!

Ponovo prikupiti anamnezu koja mora sadržavati upitnik pitanja s početka protokola.

Izmjeriti temperaturu bezkontaktnim senzorom! Ukoliko tjelesna temperatura pacijenta iznosi više od 37.3 stupnjeva ODGODITI TERMIN pacijentu i uputiti u epidemiološku službu i odgovarajuću bolnicu.

PONAŠANJE PACIJENTA U ČEKAONICI

Iz čekaonice maknuti suvišne predmete stolice, časopise, igre, letke itd.
OBAVEZNO IZBJEĆI PREKLAPANJE TERMINA PACIJENATA! Ukoliko se dogodi da u ordinaciju dođe nenajavljen pacijent, zamoliti ga da pričeka izvan ordinacije.

Razmaknuti stolice u čekaonici na udaljenost minimalno 1 metar, ili preko staviti traku što upozorava pacijenta na međusobni razmak.

Ukoliko je pacijent došao u pratnji, zamoliti pratnju da napusti ordinaciju do završetka termina pacijenta.
Redovno dezinficirati površine i predmete s kojima je pacijent bio u kontaktu u čekaonici (ručke, utičnice, kvake, vješalice na koje je pacijent ostavio svoje stvari, POS uređaji) sa dezinficijensima koji sadrže minimalno 70%-tni alkohol ili 0.1% hipoklorit.

INDIVIDUALNA ZAŠTITA STOMATOLOGA I OSOBLJA

1. Nošenje kirurških maski s filterom FFP2 ili FFP3 maskama (preporučene od strane WHO kod epidemija i kod zaraženih osoba). Upotreba kirurške maske dokumentirano smanjuje rizik od nastanka infekcije.
2. Maske ne skidati tijekom rada i boravka u stomatološkoj ordinaciji (nedovoljno poznat podatak o vremenu zadržavanja virusa u aerosolu). Oprez kod manipulacije s maskom prilikom njezinog stavljanja i skidanja radi kontaminacije. Pratiti uputstva proizvođača.
3. Nositi zaštitnu odjeću. Kute trebaju biti dugih rukava, a preporučljivo je koristiti i jednokratne kute. Kute je moguće koristiti više puta jednostavnim pranjem na 60- 90°C.
4. Brada smanjuje ili potpuno kompromitira upotrebu maski.
5. Poseban oprez potreban za zaštitu očiju. Oči trebaju biti pokrivene ili zaštitnim naočalama koje imaju bočno zatvaranje ili zaštitnim viziorom.
6. Naočale i viziri trebaju nakon upotrebe biti dezinficirani sredstvima koja sadržavaju 70% alkohol.
7. Vodonepropusne jednokratne kute ili zaštitna odijela skafandera jednokratni su obavezni u radu sa zaraženim pacijentom.
8. Obavezna je zaštita kose kirurškom kapom ili jednokratnom kirurškom kapom.
9. Sva radna odjeća nakon tretmana smatra se kontaminiranom te ju je potrebno s OPREZOM skinuti i baciti u specijalni otpad.
10. Nakon skidanja maske i zaštitne odjeće obavezno oprati i dezinficirati ruke antiseptikom. Izbjegavati dodirivanje rukama lica, očiju, nosa i usta tijekom rada.

TIJEK RADA SA PACIJENTIMA

1. Prije rada na pacijentu oprati ruke dezinficijensom prije stavljanja rukavica i nakon skidanja rukavica te ih dodatno dezinficirati antiseptikom.
2. Zaštititi lice viziorom, nositi zaštitne maske po mogućnosti s filterom, FFP2 ili FFP3 jer dokazano bolje prijanjaju uz lice i korijen nosa.
3. Unaprijed pripremiti na radnoj površini sve što će biti potrebno za vrijeme stomatološkog tretmana kako bi se izbjegli suvišni kontakti s preostalim površinama unutar ordinacije. Preporučljivo je koristiti jednokratne komprese.
4. Prije početka tretmana pacijentu dati da promućka u ustima nerazrijeđeni antiseptik na bazi:
 - 1% vodikov peroksid
 - 1% povidon jodid Otopine na bazi klorheksidina opisane su kao metoda bez učinka.
5. Preporučljivo koristiti mikromotor umjesto turbine kako bi se smanjio aerosol.
6. Preporučljivo korištenje tehnike rada "4 ruke" (uz asistiranje stomatološke sestre tokom rada) i dvostruke aspiracije (SISALJKA + SAUGER) zbog smanjenja aerosola.
7. Korištenje koferdama i sisaljke (saugera) većeg volumena prilikom rada pokazalo se kao preventivna mjera koja znatno smanjuje rizik zaraze stomatologa, te je preporučljivo.
8. Smanjiti upotrebu "pustera" na najmanju moguću mjeru kako bi se izbjeglo raspršivanje čestica iz usta pacijenta i aerosol.
9. Ukoliko se pacijentu uzimaju otisci, te otiske nakon vađenja iz usta odmah dezinficirati

staviti u jednokratnu kesicu i odložiti na posebno mjesto.

10. Izbjeći Intraoralno rendgensko snimanje koje može potaknuti izlučivanje pljuvačke i kašalj – ekstraoralno snimanje, ortopantomograma i CBCT su alternative tokom pandemije COVID-19.

11. Kod hitnih stanja kao što su frakture zuba, luksacije ili avulzije:

- Ukoliko je potrebno uraditi ekstrakciju zuba, poželjno je koristiti resorbirajuće konce
- Kod pacijenata s kontuzijom mekog tkiva i lica potrebno je obaviti čišćenje rane i šivanje
- Preporučuje se lagano ispiranje rane i korištenje sisaljke/saugera, kako bismo smanjili prskanje i raspršivanje aerosola
- Sve raditi isključivo sa zaštitnom opremom

12. Helio lampe i ostale uređaje koji se koriste više puta u toku dana na različitim pacijentima poželjno je umotavati u jednokratne folije koje se nakon upotrebe bacaju, i prije korištenja na drugom pacijentu potrebno ih je dezinficirati 70% rastvorom alkohola i ponovo umotati u foliju.

DEZINFEKCIJA ORDINACIJE PRIJE DOLASKA NOVOG PACIJENTA

Nakon završenog zahvata, obavezno skinuti kontaminiranu uniformu i odložiti u poseban otpad. Kompletно radno mjesto, stomatološku stolicu, terapijsku stolicu, radne ormariće, heliolampe i ostale korištene uređaje potrebno je dezinficirati sa dezinficijensima na bazi 70% alkohola. Prostoriju je potrebno prozračiti prije dolaska novog pacijenta i poželjno je koristiti UV lampu, ali bez prisustva osoblja u toj prostoriji.

Također obratiti pažnju na sve površine (šteke, vješalice, POS uređaji) sa kojima je pacijent mogao doći u kontakt te ih dezinficirati sa 70% alkoholom, prije dolaska novog pacijenta.

Također je preporučljivo da se ostale površine sa kojima dolazi u kontakt osoblje ordinacije kao tastature, miš itd., također u toku dana prebrišu tj. dezinficiraju. Preporučuje se pod ordinacije prebrisati 2 puta u tijeku dana.

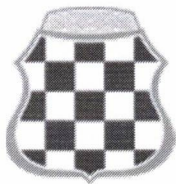
Dostaviti:

1. Naslovu
2. Pismohrani

v.d. ravnatelja

Dražen Bošnjak, dr.med.spec. neurolog

Br: 12-191-1 / 20
Grude, 14.05.2020. godine

PREDMET: Preporuke za rad javnog prijevoza u kontekstu COVID-19

U obavljanju javnog prijevoza neophodno je primjenjivati mjere sprječavanja širenja COVID-19 kao i u svim drugim aktivnostima. Ove mjere podrazumijevaju sljedeće:

- Uposlenicima pružiti informacije i edukaciju vezano za prevenciju širenja COVID-19 (materijali se mogu pronaći na stranici Zavoda za javno zdravstvo FBiH, www.zzjzfbih.ba)
 - Higijena ruku, respiratorna higijena, izbjegavati dodirivanje lica
 - Standardne mjere higijene i zaštite zdravlja
 - Mjere zaštite karakteristične za COVID -19
 - Mjere zaštite karakteristične za djelatnost
- Redovno vršiti kontrolu i nadzor nad provedbom ovih mjera i davati povratne informacije uposlenicima
- Zahtjevati na provođenju pojačanih mjera higijene i sanitacije. Redovno čistiti vozila sa standardnim deterdžentom, a potom dezinficirati
- Zahtjevati na čestom pranju ruku ili dezinfekciji
- Zahtjevati da svi uposlenici kao i putnici nose maske
- Zaposlenici koji razviju simptome kao što su kašalj, povišena tjelesna temperatura, bol u grlu, uputiti da ne dolaze na posao nego da se obrate svom liječniku.

Ove se preporuke odnose na mjere prilikom prijevoza putnika vozilima javnog prijevoza tijekom epidemije koronavirusa (COVID-19), radi zaštite vozača i putnika u linijskom i povremenom prijevozu putnika. Većina preporuka može se primijeniti i na ostale oblike prijevoza putnika. Na ulazu u vozilo i na svim peronima i stanicama treba postaviti obavijesti o higijenskim mjerama i ograničenjima u vidu broja putnika po vozilu.

Higijena vozača i vozila

Preporuča se održavanje higijene kabine vozača i svoje radne okoline –vozačeva mjesta i kabine tako da se svakodnevno, nekoliko puta dnevno prebrišu površine sa sredstvom za dezinfekciju površina. Posebno prebrišite površine koje se često dodiruju rukama, kao što su kvake na vratima, volan, radna ploča.

U skladu sa dosadašnjim naredbama vozač i svi putnici moraju nositi zaštitnu masku preko usta i nosa. Zaštitnu masku treba redovno mijenjati, a obavezno uvijek kada postane vlažna i mokra.

Prije i nakon skidanja maske, ruke treba oprati toplom vodom i sapunom ili ih dezinficirati. Iskorištene jednokratne maske odlažu se u vreće za smeće koje su smještene u kante s poklopcem. Preporučuje se korištenje platnenih maski, koje se trebaju redovno prati. Operite ruke ili dezinficirajte ruke prije ulaska u vozilo, nakon izlaska iz vozila, nakon postupaka čišćenja vozila ili kad su ruke vidljivo prljave, te u ostalim preporučenim situacijama (poslije toaleta, prije jela, poslije brisanja nosa i sl.). Dezinfekcijsko sredstvo mora biti na raspolaganju na ulazu u vozilo, a pri ulazu u autobus potrebna je dezinfekcija ruku (vozno osoblje i putnici). Treba izbjegavati bliski kontakt s putnicima (i njihovom prtljagom) prilikom komunikacije s njima. Održavajte odgovarajući fizički razmak (1-2 metra) u svakodnevnom društvenom kontaktu s putnicima i drugim osobama.

Ako vozači stavljaju prtljagu u prtljažni prostor, potrebno je poslije toga dezinficirati ruke. Potrebno je vršiti standardno čišćenje i dezinfekciju vozila, temeljito najmanje dva puta dnevno, a između vožnji neophodno je izvršiti dezinfekciju dodirnih površina u vozilu i prozračivanje unutrašnjosti prijevoznog sredstva. Pri čišćenju unutrašnjosti autobusa posebno pazite na rukohvate na ulaznim i izlaznim vratima, prozorska stakla, kao i na naslone za glavu i za ruke putnika (u autobusima).

Preporučuje se postavljanje fizičke barijere između vozačeva mjesta i putnika (od pleksiglasa ili slično), ako to nije moguće, prvi red sjedala iza vozača ne smije se koristiti za prijevoz putnika. Redovno prozračite putnički prostor prilikom stajanja na stajalištima. Za vrijeme vožnje koristite prozračivanje unutrašnjosti autobusa ventilacijom. Ako vremenske prilike i temperatura to dozvoljavaju, tijekom vožnje otvorite prozore.

Putnici

Informirajte putnike o važnosti održavanja fizičke udaljenosti od najmanje jednog metra jednih od drugih.

Broj i raspored putnika po sjedištima mora biti takav da omogućava propisani razmak (1-2m, odnosno jedno prazno sjedište) između njih. Ograničiti kapacitet na sjedeća mjesta i to tako da sjedi jedna osoba u redu, na način da sjede naizmjenično na sasvim lijevom i sasvim desnom sjedištu. Mjesta koja se ne koriste označiti trakom ili znakom upozorenja. Preporučujemo da se ne dozvoli stajati i držati za rukohvate tijekom vožnje, osim prilikom ulaska i izlaska iz vozila. Svi putnici moraju imati zaštitne maske, u skladu sa dosadašnjim naredbama.

Preporučuje se pojačano prisustvo revizora u vozilima. U javnom gradskom prijevozu posebno, da bi se osiguralo pridržavanje mjera od strane putnika i dozvoljeni broj putnika po vozilu.

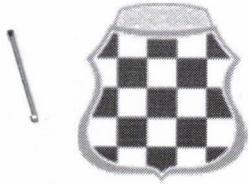
Dostaviti:

1. Naslovu
2. Pismohrani

v.d.ravnatelj

Dražen Bošnjak, dr. med. spec. neurolog

Grude, 14. svibnja 2020. godine
Broj: 12-191-3/20

Stožer civilne zaštite ŽZH

PREDMET : Preporuke za sprječavanje infekcije COVID -19 u kinima, muzejskim, galerijskim i ostalim izložbenim prostorima na području ŽZH

Radi sprečavanja širenja infekcije u muzejskim, galerijskim i ostalim izložbenim prostorima, potrebno je osigurati fizički razmak među posjetiteljima te između posjetitelja i djelatnika muzeja/galerije/izložbenog prostora. Potrebno je također omogućiti dezinfekciju ruku strankama na ulasku u prostor te smanjiti bliski kontakt djelatnika koji rade u odvojenim smjenama.

Radi smanjenja fizičkog kontakta potrebno je:

1. Ograničiti broj posjetitelja koji istovremeno borave u prostoru 15 posjetitelja na 100 m² neto. Maksimalni broj posjetitelja koji mogu istovremeno boraviti u prostoru ovisi o neto-površini prostora (površina koja je predviđena za kretanje posjetitelja, tj. brutopovršina prostora umanjena za površinu koju zauzimaju eksponati zajedno s potrebnim muzejskim/galerijskim/izložbenim namještajem, ostali namještaj i oprema postavljeni u prostoru). Nakon što u prostor uđe maksimalno dozvoljen broj posjetitelja, daljnji su ulasci mogući tek kad jedan od posjetitelja izađe, tj. na jednoga posjetitelja koji izađe, smije jedan ući.
2. Osigurati zaštitne maske i fizičku distancu za sve osoblje koje dolazi u kontakt licem u lice s posjetiteljima. Treba im stalno biti na raspolaganju dezinfekcijsko sredstvo kojim će redovito dezinficirati ruke. Ako je moguće, potrebno je prostorno osigurati razmak od minimalno dva metra između djelatnika i posjetitelja prilikom međusobne komunikacije. Poželjno je na blagajnama i pultovima ugraditi zaštitnu pregradu koja će fizički odvojiti djelatnika od posjetitelja. Treba također poticati beskontaktno plaćanje kreditnim karticama.
3. Ako je moguće, treba organizirati rad dvokratno, na način da između prve i druge smjene bude barem sat vremena razmaka, koji će se iskoristiti za čišćenje i dezinfekciju površina tijekom rutinskog čišćenja. Površine se dezinficiraju prebrisavanjem dezinficijensom na bazi alkohola.

Osigurati dezinfekcijsko sredstvo za ruke posjetitelja i obavijesti za posjetitelje te kontinuirano provoditi dezinfekciju površina koje se često diraju.

Dezinfekcija prostora. Na ulazu u muzejski/galerijski/izložbeni prostor strankama treba biti dostupan dispencer s dezinfekcijskim sredstvom za ruke i jasno istaknuta obavijest o obvezi dezinfekcije ruku pri ulasku. Također na ulazu treba biti jasno istaknuta obavijest o obvezi održavanja razmaka od minimalno dva metra među posjetiteljima te između posjetitelja i osoblja, kao i obavijest o zabrani dodirivanja površina na kojima su izloženi i kojima su zaštićeni eksponati. Kvake i rukohvate na vratima, rukohvate na stubama te sve ostale površine za koje se uoči da ih posjetitelji često dodiruju (primjerice tipkovnice u dizalima, računalni terminali, dodirni zasloni, slušalice i uređaji za reprodukciju komentara uz eksponate/virtualni tumači/, zaštitne pregrade za eksponate – uzimajući u obzir mogućnost nepoštivanja zabrane dodirivanja itd.) trebaju se kontinuirano prebrisavati dezinficijensom na bazi alkohola.

5. Osigurati nadzor nad zdravstvenim stanjem osoblja: ako se osoba osjeća bolesno ili ima bilo koje znakove bolesti (odnosi se na sve simptome i znakove bolesti, ne samo na bolesti dišnih puteva), treba se javiti nadređenom i ne dolaziti na posao dok se telefonski ne javi liječniku obiteljske medicine ili hitnoj medicinskoj službi u slučajevima kad je izravno ugrožen život ili teško narušeno zdravlje.

v.d ravnatelja
Dražen Bošnjak, dr.med

Dostaviti:

- naslovu
- pismohrani

Grude, 14. svibnja 2020. godine
Broj: 12-191-4/20

Stožer civilne zaštite ŽZH

PREDMET: Preporuke za sprječavanje infekcije COVID-19; Preporuka za treninge i športsko rekreativne aktivnosti na otvorenim športskim objektima na području ŽZH

Održavanje treninga i športsko-rekreativnih aktivnosti dopušta se svim športašicama i športašima te korisnicima športsko-rekreativnih sadržaja u zatvorenim športskim objektima uz pridržavanje ovih preporuka i svih drugih važećih epidemioloških preporuka.

1. **Prostorno-organizacijski uvjeti objekt** Organizacija treninga i športsko rekreativnih aktivnosti mogu se održavati u zatvorenim športskim objektima koji mogu udovoljiti sigurnosnim uvjetima za provedbu aktivnosti. U ulaznim prostorima svih jedinica prostora športskih objekata, pultovima za obavljanje plaćanja usluga, u radnom prostoru zaposlenika te na svakih 200 m provedbu športskih i športsko-rekreativnih aktivnosti nužno je na raspolaganje postavljanje dozatora s dezinfekcijskim sredstvom. Dezinficijens treba biti 70% ili drugog sredstva s deklariranim virucidnim djelovanjem, prema uputama proizvođača i prikladnog za korištenje na koži. U svim prostorima unutar objekta preporučuje se postavljanje kante za otpatke s odgovarajućim poklopcima. Fizička udaljenost na recepciji. Regulira se i ograničava maksimalni broj osoba u prostoru recepcije sukladno mjerama fizičke udaljenosti od 1,5 metara. Potrebno je vođenje evidencije prisutnih osoba slučaju pojave zaraze virusom. U ulaznim prostorima svih jedinica prostora športskih objekata, pultovima za radnom prostoru zaposlenika te na svakih 200 m² u prostoru za rekreativnih aktivnosti nužno je na raspolaganje postavljanje dozatora bazi alkohola u koncentraciji ne manjoj od s deklariranim virucidnim djelovanjem, prema uputama proizvođača, i najmanje tri prenosiva se postavljanje kante za otpatke. Treninzi i se ostale športsko rekreativne aktivnosti smiju se održavati samo sukladno rasporedu uz vođenje adekvatne evidencije.

U prostoru moraju biti osigurani svi higijenski i sigurnosni uvjeti. Potrebno je redovito prozračivati sve prostore, uz minimalno korištenje klimatskih uređaja. Potrebno je dezinficirati prostore što češće, posebno između dva treninga.

Potrebno je staviti smjernice i upute na vidljivo mjesto.

Tijekom treninga ili športsko – rekreativnih aktivnosti na otvorenom prostoru potrebno je držati razmak od 2 metra.

Zaposlenicima se preporučuje korištenje medicinskih maski ili maski za lice tijekom boravka u zatvorenim prostorima.

Svakom se športašu ili korisniku preporučuje da ima vlastitu označenu bocu. s tekućinom kao i ostale potrepštine koje moraju biti označene imenom.

Boravak u svlačionicama i prostorima za trening treba svesti na nužni minimum.

Ako je moguće, potrebno je organizirati rad dvokratno, na način da između prve i druge smjene sa barem sat vremena razmaka, koji će se iskoristiti za čišćenje i dezinfekciju prostora.

Dostaviti:

- naslovu
- pismohrani

v.d ravnatelja
Dražen Bošnjak, dr.med

Grude, 14. svibnja 2020. godine
Broj: 12-191-5/20

Stožer civilne zaštite ŽZH

PREDMET: Preporuke za sprječavanje infekcije COVID-19 Preporuka za treninge i športsko rekreativne aktivnosti na otvorenim športskim objektima na području ŽZH

Održavanje treninga i športsko-rekreativnih aktivnosti dopušta se svim športašicama i športašima te korisnicima športsko-rekreativnih sadržaja na otvorenim športskim objektima uz pridržavanje ovih preporuka i svih drugih važećih epidemioloških preporuka.

1. Prostorno-organizacijski uvjeti objekt Organizacija treninga i športsko rekreativnih aktivnosti mogu se održavati na otvorenim športskim objektima koji mogu udovoljiti sigurnosnim uvjetima za provedbu aktivnosti. U ulaznim prostorima svih jedinica prostora športskih objekata, pultovima za obavljanje plaćanja usluga, u radnom prostoru zaposlenika te na svakih 200 m provedbu športskih i športsko-rekreativnih aktivnosti nužno je na raspolaganje postavljanje dozatora s dezinfekcijskim sredstvom. Dezinficijens treba biti 70% ili drugog sredstva s deklariranim virucidnim djelovanjem, prema uputama proizvođača, i prikladnog za korištenje na koži. U svim prostorima unutar objekta preporučuje se postavljanje kante za otpatke s odgovarajućim poklopcima. Fizička udaljenost na recepciji. Regulira se i ograničava maksimalni broj osoba u prostoru recepcije sukladno mjerama fizičke udaljenosti od 1,5 metara. Potrebno je vođenje evidencije prisutnih osoba slučaju pojave zaraze virusom. U ulaznim prostorima svih jedinica prostora športskih objekata, pultovima za radnom prostoru zaposlenika te na svakih 200 m² u prostoru za rekreativnih aktivnosti nužno je na raspolaganje postavljanje dozatora bazi alkohola u koncentraciji ne manjoj od s deklariranim virucidnim djelovanjem, prema uputama proizvođača, i najmanje tri prenosiva se postavljanje kante za otpatke. Treninzi i se ostale športsko rekreativne aktivnosti smiju se održavati samo sukladno rasporedu uz vođenje adekvatne evidencije.

U prostoru moraju biti osigurani svi higijenski i sigurnosni uvjeti. Potrebno je redovito prozračivati sve prostore, uz minimalno korištenje klimatskih uređaja. Potrebno je dezinficirati prostore što češće, posebno između dva treninga.

Potrebno je staviti smjernice i upute na vidljivo mjesto.

Tijekom treninga ili športsko – rekreativnih aktivnosti na otvorenom prostoru potrebno je držati razmak od 2 metra.

Zaposlenicima se preporučuje korištenje medicinskih maski ili maski za lice tijekom boravka u zatvorenim prostorima.

Svakom se sportašu ili korisniku preporučuje da ima vlastitu označenu bocu, s tekućinom kao i ostale potrepštine koje moraju biti označene imenom.

Boravak u svlačionicama i prostorima za trening treba svesti na nužni minimum.

Ako je moguće, potrebno je organizirati rad dvokratno, na način da između prve i druge smjene sa barem sat vremena razmaka, koji će se iskoristiti za čišćenje i dezinfekciju prostora.

v.d ravnatelja
Dražen Bošnjak, dr.med

Dostaviti:

- naslovu
- pismohrani